

3. Міщенко О. Урбаністичний дискурс в українській дитячій літературі / О. Міщенко // Іноземна філологія. – 2007. – Вип. 119. – С. 111–113.
4. Нестайко Вс. Тореадори з Васюківки / Вс. Нестайко. – К. : Веселка, 1973. – 415 с.
5. Топоров В. Петербург и “Петербургский текст русской литературы” / В. Топоров // Топоров В. Миф, ритуал, символ, образ : исследования в области мифопоэтического (избранное). – М. : Издательская группа “Прогресс” – “Культура”, 1995. – С. 259–367.

Анотація

У статті проаналізовано образ мегаполісу у творах для дітей Е. Кестнера та Вс. Нестайка. Здійснено спробу виявити засоби творення урбаністики, адекватні для дитячої літератури.

Ключові слова: дитяча література, урбаністика, образ мегаполісу.

Анотация

В статье проанализировано образ мегаполиса в произведениях для детей Е. Кестнера и Вс. Нестайко. Сделана попытка выявить способы создания урбанистики, адекватные для детской литературы.

Ключевые слова: детская литература, урбанистика, образ мегаполиса.

Summary

The image of city is analyzed in the article. The attempt to determine adequate for children's literature methods of urbanism creation was made.

Keywords: children's literature, urbanism, the image of city.

УДК 82–312.9: 82.0

Качак Т.Б.,

кандидат філологічних наук,

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

РОЗГОРТАННЯ МІСЬКИХ ТОПОСІВ У ЗАРУБІЖНІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ МУНІ ВІТЧЕР “НІНА – ДІВЧИНКА ПЛАНЕТИ ШОСТОГО МІСЯЦЯ”)

Сучасна література наповнена образами міст та міськими топосами (описами будинків, вулиць, храмів, парків, ринків тощо). Актуалізація урбаністичного дискурсу в світовій літературі кінця ХХ – початку ХХІ століть нагадує ситуацію в культурі попереднього зламу століть (ХІХ–ХХ) і пояснюється останніми тенденціями розвитку постіндустріального суспільства, прагненнями людини повертатись до етнічної батьківщини, відшукувати гармонію у екзотичних чи історико-культурних центрах із віковими традиціями та історією. Картини провінційних місцевостей часто витісняються сучасними дизайнерськими моделями міської культури. Специфічним є розгортання міських топосів у літературі для дітей, де всі елементи міського простору набувають казкового шарму та фантастичної аури, пов'язані із пригодами головного героя та несуть в собі закодовану інформацію, яка часто є рушієм сюжетного розвитку твору.

Образ міста у зарубіжній дитячій літературі завжди був актуальним. Згадаймо літературні казки Андерсена (“Снігова королева”), твори для дітей Сельми Лагерлеф (“Дивовижна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусками по Швеції”) та Астрід Лінгрен (“Малюк і Карлсон”), реалістичну прозу Чарльза Діккенса (“Олівер Твіст”) та Марка Твена (“Пригоди Тома Соєра”), фантастичні романи Джоан Ролінг (Потеріана) та повість Кетрін Патерсон (“Міст у Терабітію”). Сучасна зарубіжна дитяча література наповнена міськими топосами, які є деталями просторового розгортання сюжету і поєднані із топосами мандрівки, часовою парадигмою, побудованою на тісному переплетенні минулого, теперішнього та майбутнього. Синтез реального та уявного, як специфічна риса дитячої літератури, не тільки накладається на часопросторову площину твору, а й диктує особливості зображення часових і просторових деталей (в тому числі і міських топосів). Місто – простір сучасної дитини, адекватний її зацікавленню.

Об'єктом нашого дослідження став роман сучасної італійської письменниці Муні Вітчер (псевдонім, що перекладається як “Місячна чарівниця”) – “Ніна – дівчинка планети Шостого місяця: Книга перша”. Серія книжок про мадридську дівчинку Ніну та її друзів (до якої, окрім названої, входять ще й книги “Ніна і загадка Восьмої Ноти”, “Ніна і заклинання Пернатого Змія”), де “переплітаються дивовижний справжній світ і казковий трилер”, як зазначено в анотації [3], стала популярною у всьому світі. Жанр “фентезі” близький юним читачам початку XXI століття. Пригодницький сюжет, елементи наукової фантастики, ремінісценції середньовічної культури, вербалізація “космічного літературного дискурсу” та зображення внутрішнього світу сучасної дитини забезпечили читабельність творів італійської письменниці.

Метою даного дослідження є спроба проаналізувати особливості розгортання міських топосів у романі, окреслити їх специфіку, пов'язану із змістовим, жанровим, стильовим, образним та нарративним аспектом твору, призначеного для дитячого читання.

Поставлене завдання **актуальне** з огляду на те, що осмислення художніх особливостей сучасної зарубіжної літератури для дітей майже відсутні. Оглядові рецензії, як правило, носять анотаційний характер і є, швидше, рекламною інформацією, аніж ґрунтовною інтерпретацією текстів. Винятком є праці Маргарити Славової [7], Ольги Папуші [6] та статті низки науковців, опублікованих у збірниках матеріалів Всеукраїнської наукової конференції “Дитина і світ: проблеми культурного діалогу” (Київський національний лінгвістичний університет, 2005 р.), семінару “Дитяча книга: між соціальною відповідальністю та комерційним успіхом” у рамках 13-го Форуму книговидавців (2006 р.), Міжнародного наукового симпозиуму “Візуалізація образу дитини в літературі” (Львівський національний університет імені Івана Франка, 2007 р.), Міжнародних науково-практичних конференцій “Дитина читає...” (Львів, 2007–2009), Міжнародної наукової конференції “Література для дітей і про дітей: історія, сучасність, перспективи” (Бердянськ, 2008).

Образ міста, міські топоси та їх репрезентація у художніх творах, риси урбанізму в історії та теорії літератури – проблеми, які неодноразово ставали

полем літературознавців при дослідженні творчості того чи іншого письменника, певного періоду в літературі. Цікавими у цьому контексті є монографія В.Г. Фоменко “Місто і література: українська візія” [8], статті Н. Анісімової [1], Т. Кононенко [4] та інші науково-теоретичні розробки проблеми. На окремі теоретичні положення названих науковців та критиків опиратимемось і ми, аналізуючи поетику міських топосів у романі, адресованому дітям.

У творі Муні Вітчер широкий географічний простір (Іспанія–Італія–Росія), не обмежується реальними просторовими точками, оскільки паралельно із зображенням Європейських міст (Венеції, Мадрида), маємо ще й космічний простір з планетами, зірками. Так, вигадану Планету Шостого Місяця – Ксоракс – повинна врятувати від Зла головна героїня.

Ніна – десятирічна дитина, батьки якої Віра і Джакомо працюють у сфері дослідження позаземного життя на засекречених об'єктах у Росії. Її виховують тітки Андора і Кармен у Мадриді, а у Італії живе її дід Мишко – Білий Маг та алхімік. Після смерті діда Ніна переймає його справу – бореться зі Злом в особі Чорного Мага Каркона і рятує від загибелі Ксоракс, повертаючи здатність сучасних дітей мріяти та творити. “Ксоракс перебуває в галактиці Алхімія. Це Шостий Місяць <...>. Ксоракс міститься в тій частині Магічного Всесвіту, де зародилось життя <...>. Основний елемент Ксоракса – світло <...>. Мета ксоріанців – завдати повної і остаточної поразки Злу в усьому Всесвіті” [3, 75–76], – читаємо у романі.

Уже на початку твору читач розуміє, що дія відбувається у “старовинному маленькому двоповерховому особняку, сімейному гнізді” бабусі Ніни, княгині Марії Луїси Еспасії де Рігейра, у Мадриді – столиці Іспанії. Конкретизація реального просторового аспекту у творі для дітей – один із прийомів реалізації його пізнавальної функції. Письменниця не подає опису міста, але вказує на окремі елементи, які спонукають читачів уявляти і відшукувати відповідні відомості. Проте, іноді у романі знаходимо штрихи художнього словесного пейзажу, замальовку сходу чи заходу сонця чи натяки на іншу частину доби (“на місто наповзала темнота, годинник на площі Сан-Марко пробив північ”) тощо.

Місто – величезний мадридський парк “Сади Ретиро” – вулиця Веласкаса – готель “Веллінгтон” – саме такий ланцюг міських топосів Мадрида знаходимо у романі, які безпосередньо пов'язані із розповіддю про Ніну та її життя, характер. Ніна любила дивитися на вечірній Мадрид з вікна: вдихати пахощі дерев парку, спостерігати за рухом автомобілів на вулиці, клієнтами готелю [3, 14]. Топос готелю асоціюється із мандрамію окреслює внутрішнє бажання Ніни “скласти валізу” і подорожувати. Дівчинці подобалось гуляти парком, але “Мадрид ніколи б не зміг стати її містом”, так як і будинок, в якому вона жила “не відчувала своїм” [3, 13]. Її дід Мишко теж не захотів жити тут, а переїхав у Венецію, де збудував розкішний будинок. Такий вибір місця проживання можна пояснити існуванням з давніх часів стереотипного сприймання Венеції як міста “вільного”, де “кожен живе так, як йому хочеться в умовах свободи совісті” [1, 22].

У головної героїні є собака і кіт, якого вона знайшла біля Музею Прадо – одного з найбільших і найвизначніших музеїв європейського образотворчого мистецтва, що містить багату колекцію робіт з XII по XIX століття. Будівля музею є архітектурною пам'яткою і видатним зразком пізнього іспанського класицизму.

В іншому епізоді постає коротенький фрагмент опису вечірнього Мадриду з освітленими вулицями і будинками.

Більше елементів міської культури та архітектури згадано при описі дії роману, яка розгортається уже у Венеції.

Аеропорт Марко Поло, пристань, острів Джудекка (вузенький клаптик землі, заселений кількома тисячами венеціанців), лагуна, міст Ріальто, площа Сан-Марко із собором IX–XV століття, височезною дзвіницею і статуєю Крилатого Лева на ній, Палац дожів (XIV–XV століття) – реально існуючі атрибути міста Венеції. Проте всі вони позначені магічним пафосом, що свідчить про таку рису образів дитячої літератури як чарівність і казкову репрезентацію міських топосів.

Для кращого уявлення про місце, де відбуваються події роману, на розгортці книжки зображено своєрідну карту Венеції із позначками, зображення Палацу дожів тощо. Карта й ілюстрації суттєво допомагають юним читачам прослідкувати за сюжетною канвою твору і, звичайно, уявно мандрувати з героями і переживати за них. Супровід вербального тексту ілюстраціями та зразками мап (в тому числі із позначеннями історико-культурних, архітектурних пам'яток та інших визначних місць і будівель міста) у дитячій літературі не новий, адже був характерний для пригодницьких творів у попередні століття (зокрема Р.Л. Стівенсона), романів-подорожей, а пізніше – для фантастичної прози.

Просторовим полем для дій своїх героїв та зосередження уваги читачів авторка обрала центральні і найвизначніші частини міста, історичні пам'ятки архітектури і культури. Венеція добре знайома авторці, адже Італія – її Батьківщина. Окрім того образ Венеції навіть трактують як архетип міста, а його літературній рецепції властива романтизація (яку Т. Кононенко зауважує у творчості Й.В. Гете, Е.Т.А. Гофмана, Дж.Г. Байрона, Т. Манна та інших [див. 4, 34]).

Місто як художній простір у романі складається з окремих елементів. Статуя Крилато Лева з площі Сан-Марко – образ-символ, міський топос, з яким пов'язаний сюжетний фрагмент про злі наміри Каркона отримати владу над Венецією і її жителями, а згодом – знищити їх. Опираючись на давні італійські легенди, апелюючи до праць середньовічних алхіміків, авторка розкриває читачам таємницю Кам'яного Кубка, який керує припливами і відпливами й охороняється Крилатим Левом. Ніна з друзями повернули викрадену Карконом статую на історичне місце на площі Сан-Марко і врятували Венецію. З цього приводу жителі міста влаштували гучне святкування.

Найбільш детально описано віллу “Еспасію”, названу на честь бабусі Ніни дідом Мишком і “розташовану у самому серці Джудекки”. Це справжній міський будинок із багатьма кімнатами різного призначення. В їх описі переплітаються реальність і вигадка авторки. Багато фантазійних елементів побудовані за

прийомом алюзійності. Ці частини роману позначені деталізацією в описі інтер'єру, виразною емотивною оцінкою, пафосністю: “Вона була ошатною, навіть розкішною, ця вілла, в бабусі був чудовий смак, судячи з того, як будинок облаштовано, і по смерті Мишко мало що додав до античної величі. Коштовні тканини – атлас, шовк, органзи, оксамит – добре гармоніювали з меблями й речами різних епох і походження: російськими, іспанськими, арабськими, єгипетськими й китайськими” [3, 40]. Додавали величі зображуваному і акценти Муні Вітчер на грі світла, яка була можливою завдяки вітражам візантійських вікон; уточнення щодо призначення тієї чи іншої кімнати, їх ролі в минулому.

Вілла символізує закритий, утаємничений простір, тоді як місто – відкритий. Можливо, цим можна пояснити деталізацію у зображенні будівлі і фрагментарну увагу авторки до міста як системи упорядкованих елементів, пов'язаних урбаністичною культурою, відсутність панорамного способу висвітлення об'єктів.

Біля вілли був великий парк, за яким доглядав садівник. Авторка подає невеличкі описи краєвиду, як правило, висловлюючи захоплення та використовуючи різні стилістичні фігури (порівняння, метафори, гіперболізацію та інші). “Парк вілли здавався справжнім раєм – духмянів квітами, обласканий легким вітерцем” [3, 107], тут була також тераса, обернена до лагуни, з якої відкривався венеціанський краєвид: маленькі острівці, будівлі.

Номінативний рівень роману теж позначений синтезом реального й фантастичного. Так, на віллі був Помаранчевий зал, Зал троянд, Камінний зал, Зал дожа, Дзеркальна та інші кімнати. Кожна кімната мала свій домінуючий колір. Наприклад, у Залі дожа, означеному у романі як “тихий і строгий” [3, 40], домінували два кольори: пляшково-зелений і карміново-червоний. Все було дуже вишуканим: “... Ніна стала підніматися гвинтовими сходами з блакитного мармуру ...”, а її “кімната здавалась частинкою неба” тощо. Дівчинка була “охоплена страхом залишитися самій у цьому величезному будинку” [3, 56].

Зал дожа названо за аналогією до пам'ятки італійської готичної культури XIV–XV століть – Палацу дожа. І якщо Палац дожа – це велика будівля із безліччю залів, у тому числі Залом Великої Ради, залом Виборів, Залом Компасів та іншими, то Зала дожа – це одна із кімнат вілли, де дідусь Мишко любив працювати і помістив свою бібліотеку. “У кімнаті не було вікон, уздовж височезних стін громадились книжкові шафи, десятки шаф, заповнених книжками” [3, 57]. З цієї кімнати можна було пройти у суперсекретну лабораторію на дні лагуни, де Білий Маг робив свої алхімічні дослідження і яка відігравала важливу роль у місії дідуся та Ніни щодо урятування Ксоракса. Незвична будова лабораторії у формі куба зі скляними стінами, за якими була вода, різноманітний морський світ, як і будівля із твердого світла на Ксораксі, що “нагадувала гігантський скляний палац, тільки з непрозорими стінами” [3, 211] є архітектурними моделями майбутнього. Розвиваючи традиції наукових фантастів Г. Уельса, Жуль Верна та інших, Муні Вітчер використовує описи позаземних цивілізацій, знакові образи роботів із мікрочіпами (астероїдів, своєрідних кіборгів) та інші мотиви кіберпанку.

Якщо вілла “Еспазія” – це репрезентант “світлої частини міста”, яка асоціюється із добром, позитивними персонажами, то Палац Ка д’Оро є просторовою площиною “темного” у місті, у романі; з останнім пов’язані дії чорного Мага Каркона та створених ним андроїдів.

Перемога добра над злом, магичні предмети як елементи чарівних казок, замовляння як жанр усної народної творчості, дитячі присяги – як складова частина дитячого фольклору (наприклад, “Присягаюсь усім шоколадом світу!”), створення різномірних магичних сумішей та еліксирів як нагадування про середньовічних алхіміків, виступ у ролі дійових осіб андроїдів (Алвіза, Барбеси, Вишіоло та інших) як ознака наукової фантастики – все це поєдналось у романі італійської письменниці. Читаючи роман, переконуємось, що художній світ дитячої книжки для сучасних дітей, які цікавляться останніми знахідками у сфері науки (зокрема астрономії, хімії) і техніки, комп’ютерного віртуального світу, побудований на трансформації традицій та новаторських пошуках письменниці.

Носіями символічних смислів та функцій у романі виступають як магичні предмети, так і назви і художні деталі: зірка, місяць, зображення птаха Гугі, магичні книги, куля, Талдом, перстень Диму та інші. У Ніни є родима пляма на долоні у вигляді зірки, така, як і у її діда; у формі п’ятипроменевої зірки були ключі, якими відкривались двері до лабораторії. У такому контексті зірка символізує космос, а за давніми віруваннями була знаком царя, володаря. Зірка Ніни реагувала на Зло і його наближення. Ці символи безпосередньо не пов’язані із реальними міськими топосами, але є знаковими для фантастичного просторового пласту роману.

Для творів дитячої літератури характерне накладання, зміщення просторових та часових пластів. Трансформатором такого явища у романі виступає дзеркальна кімната на віллі, алхімічні препарати та різноманітні прилади у лабораторії Акуео Профундіс, магичні книги (“Магічний Всесвіт” і “Дороги світу”) за допомогою яких Ніна та її друзі змогли потрапити на Ксоракс, у минуле на острів Пасхи, переглянути майбутні події у Толедо. Окремі міські топоси і цього міста присутні у романі в епізоді, де описано “політ” дітей над Толедо до вежі зруйнованого замку.

Специфічний час, “який слугує, а не існує” пов’язаний із простором твору дуже відносно, фактично не впливаючи на розгортання міських топосів у романі. Зрештою, жанр фентезі має особливий хронотоп. Бо, на нашу думку, роман належить саме до цього жанру і має тільки окремі ознаки “казкового трилера” (як заявлено в анотації) чи в буквальному значенні – бойовика. У “Літературознавчій енциклопедії” читаємо: “Надприродні, позаісторичні світи фентезі позбавлені звичної топоніміки та хронотопу, події в них розгортаються в умовному, часто віртуальному, просторі, в циклічному часі з елементами ухронії, де його етапи взаємонанізуються” [5, 530]. Ірраціональні мотиви чарівництва, магії поєднані з реалістичною нарацією, наявність паралельних світів, ознаки неоязичництва та відродження втрачених цінностей (у романі – дитячих мрій) – це теж риси жанру фентезі. У романі авторка використовує постмодерні прийоми письма, зокрема інтертекстуальність (цитати з книг, заклинання та магичні примовляння, вписування

в текст цілих листів (дідуся до Ніни) чи заповіту, зашифрованого послання, назв табличок тощо).

Дитяча книга італійської письменниці – це не просто розповідь про життя та пригоди сучасної дівчинки, а й захоплююча гра, яка заставляє дітей прослідкувати правильність і послідовність дій героїні згідно повчань “Магічної книги”, розшифровувати кодовані тексти, логічно мислити, і, звичайно, уявляти.

Планета Ксоракс – це виключно уявний світ роману, у якому теж можна прослідкувати окремі елементи міського простору, правда, вигадано-казкового з вкрапленнями наукових даних із фізики: “Їхні будинки (ксоріанців – *К. Т.*), усі споруди і предмети зроблені з твердого світла” [3, 76]. Таким чином особливості розгортання цих просторових топосів диктуються власне обраним жанром фантастичної прози. Ксоракс уособлює собою своєрідну утопічну формацію, де панує гармонія, добро і світло. Для художнього опису Планети Шостого Місяця Муні Вітчер користується прийомами панорамного зображення, принципами зображення відповідного стилю та насичену тропами і емоційно забарвленими синтаксичними конструкціями мову. Скажімо “Мірабіліт Фантазіо” – “найбільша алхімічна Лабораторія Всесвіту, зі стін якої вийшло ВСЕ” [3, 208], і в якій працюють Білі Маги, описана за допомогою гіперболізації як незвичної форми і складу споруда. Ніна була в захопленні, коли вперше побачила цю будівлю, “яка несподівано з’явилась перед нею, дуже високу, напевно, з кілометр, із твердого світла. Вона нагадувала гігантський скляний палац, тільки з непрозорими стінами. Над входом на величезному портику з блакитного світла було зображено різноколірний малюнок” [3, 211]. Колористична гама супроводжує як реальні міські, так і вигадані просторові топоси у романі.

Досліджуючи інші художні твори для дітей, бачимо, що топос міста часто асоціюється із пошуками маленькими героями пригод, нових вражень. Модель міста набуває додаткових семантичних відтінків завдяки фантастичному началу, як у романі Муні Вітчер. Слід зазначити, що тут не існує опозиції “місто/село”, оскільки весь простір урбаністичний, що є тенденційним явищем для сучасної дитячої літератури. Останні досягнення техніки і науки, надсучасні системи зв’язку і передачі інформації, обладнані найнеймовірнішими приладами лабораторії діда Мишка і Каркона – частина розвитку цивілізації, її блага, які завжди асоціювались саме із містом. Натомість гармонія, яку завжди відшукували у природі та зв’язку з нею трансформована у трансцендентну площину. Внутрішній світ сучасних героїв, глобальна, але абстрактна місія – відродити мрії дітей, спроба матеріалізувати і персоніфікувати добро – аспекти духовної культури, пропагованої сучасними авторами.

Повчальними аспектами дитячої книжки виступають акценти авторки на ролі дружби у житті людини, зокрема у боротьбі проти Зла, пропагування кращих моральних якостей, які протиставлені рисам характеру негативних персонажів роману.

Підсумовуючи сказане, зауважимо, що риси міських топосів у мають свою специфіку, диктовану іманентними ознаками дитячої літератури та читацькими очікуваннями юних реципієнтів. Такі особливості виявились і в романі Муні Вітчер.

Так, міські топоси часто розгортаються у широкому географічному просторі, не обмеженому кордонами чи часовими рамками. Читачі спостерігають урбаністичні картини із різних куточків Європи чи світу, які асоціюються із місцеперебуванням та діями певних персонажів.

Міським топосам властива казковість, чарівність і очуднення.

Для вигаданих просторових топосів характерні загадковість і приховані смисли, науково-фантастичні візії та гіперболізація у зображенні.

Міські топоси пов'язані із просторовою сферою пригод головного героя і є тлом зображуваних подій, що забезпечує рівновагу реального й вигаданого у романі.

Дослідження міських топосів, урбаністичних образів сприяє кращому розумінню часопросторових характеристик художнього твору. Зображення елементів того чи іншого міста надає текстам правдоподібності, забезпечує конкретність зображень реалістичного плану, який протиставляється гіперболізованому більш суб'єктивному фантастичному. Виведені вище висновки щодо розгортання міських топосів у романі Муні Вітчер "Ніна – дівчинка планети Шостого Місяця" у перспективі слід доповнити вивченням просторових площин інших творів сучасних зарубіжних письменників, що дасть можливість систематизувати й узагальнити результати дослідження, а відтак окреслити художні особливості одного із аспектів поетики творів для дітей.

Література

1. Анісімова Н. Художні моделі топосу міста в поезії вісімдесятників / Н. Анісімова // Слово і Час. – 2008. – № 2. – С. 33–43.
2. Бродель Ф. Время мира : материальная цивилизация, экономика и капитализм XV–XIII вв / Ф. Бродель. – М., 1992.
3. Вітчер Муні. Ніна – дівчинка планети Шостого місяця : книга перша : [роман] ; [пер. з італ. В. Ніколаєв ; худож. І. Маттеїні] / М. Вітчер. – К. : Махаон-Україна, 2008. – 416 с.
4. Кононенко Т. Місто як текст : освоєння урбаністичного простору як ключ до творення тексту в романах А. Картер і Дж. Вінтерсон / Т. Кононенко // Слово і Час. – 2007. – № 7. – С. 34–41.
5. Літературознавча енциклопедія : у 2-х томах / [автор-уклад. Ю. І. Ковалів]. – К. : ВЦ "Академія", 2007.
6. Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії : до проблеми конститування об'єктів наукового дискурсу / О. Папуша // Слово і Час. – 2004. – № 12. – С. 20–26.
7. Славова М. Попелюшка літератури : теоретичні аспекти літератури для дітей / М. Славова. – К., 2002.
8. Фоменко В. Г. Місто і література : українська візія / В. Г. Фоменко. – Луганськ : Знання, 2007. – 312 с.

Анотація

У статті пропонується аналіз особливостей розгортання міських топосів у романі сучасної італійської письменниці Муні Вітер “Ніна – дівчинка планети Шостого Місяця”. Реальним міським топосам Мадрида (будинки, вулиця, парк, готель) та Венеції (площа Сан-Марко, статуя Крилатого Лева, вілла “Еспазія” та інші) протиставлені просторові елементи вигаданої планети Ксоракс. Риси міських топосів у сучасній зарубіжній дитячій літературі мають свою специфіку: казковий характер, гіперболізацію у зображенні фантастичних просторових елементів, пов’язаність із просторовою і часовою сферами пригод головного героя.

Ключові слова: місто, міський топос, реальний і вигаданий світ.

Аннотация

В статье предлагается анализ особенностей развертывания городских топосов в романе современной итальянской писательницы Муни Витчер “Нина – девочка планеты Шестой Луны”. Реальным городским топосам Мадрида (дом, улица, парк, гостиница) и Венеции (площадь Сан-Марко, статуя Крылатого Льва, вилла “Еспазия” и другие) противопоставлены пространственные элементы вымышленной планеты Ксоракс. Черты городских топосов в современной зарубежной детской литературе имеют свою специфику: сказочный характер, гиперболизацию в изображении фантастических пространственных элементов, связанность с пространственной и временной сферами приключений главного героя.

Ключевые слова: город, городской топос, реальный и вымышленный мир.

Summary

The analysis of the peculiarities of the depiction of city topos in the modern Italian writer Moony Witcher’s novel “Nina is a girl of the Sixth Luna Planet” is given in the article. The real topos of Madrid (the house, the street, the park, the hotel) and Venice (St. Mark’s square, Winged Lion’s statue, villa “Espaziya” etc.) are contrasted to the spatial elements of the invented planet of Ksoraks. The features of city topos in modern foreign child’s literature have the specific: fairy-tale character, overstatement in representing fantastic spatial elements, connection with the spatial and time spheres of the protagonist’s adventures.

Keywords: city, city topos, real and fictional world.

ПРОЧИТАННЯ МОСКОВСЬКОГО ТА ПЕТЕРБУРЗЬКОГО ТЕКСТІВ

УДК 82.091–94

Беличенко О.Л.,

кандидат педагогических наук,

Славянский государственный педагогический университет

ОБРАЗ МОСКВЫ И РИМА В ТВОРЧЕСКОЙ БИОГРАФИИ С.М. СОЛОВЬЕВА

Сергей Михайлович Соловьев представляет ту нравственную среду, которая оказала влияние на всю интеллигенцию России. Соловьевы были носителями семейной национальной совести. Но по беспечной доверчивости они проморгали угрозу варварского захвата и вырубку своего вишневого сада.

К сожалению, стихи, переводы, статьи С.М. Соловьева, которому посвящено наше исследование, пока не переиздаются, а многое из его обширного, несмотря на